

Магістр 2 курсу

факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

ТЕОРЕТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто формування ринкової економічної системи в Україні, де на даному етапі відбувається значна зміна у відношенні до показника прибутку на користь зростання його ролі в господарському механізмі.

Аннотация. Рассмотрено формирование рыночной экономической системы в Украине, где на данном этапе происходит значительное изменение в отношении к показателю прибыли в пользу возрастания его роли в хозяйственном механизме.

Annotation. Disclosing of formation of market economic system in Ukraine, at the given stage there is a considerable change in the relation to an indicator of profit in favour of increase of its role in an economic mechanism are considered.

Ключові слова: прибуток, ринок, економіка, механізм.

Вивченням поняття "прибуток" займалися такі дослідники, як Бенько М. М., Возьянова А. Є., Голуб Н. М., Горохова А. І., Дерій В. А., Ніколаєва В. П., Павелко О. В., Пляченко О. С., Половінкіна Г. М., Реслер М. В., Рожкова М. Г., Шурміна А. О.

Основна мета управління прибутком підприємства – забезпечення зростання його суми, а також ефективний його розподіл за напрямками економічного розвитку. Згідно з визначеною метою об'єктом управління виступає як формування прибутку підприємства, так і його розподіл. Визначимо, що проблема ефективності розподілу прибутку підприємства – одна з найбільш дискутованих у сфері фінансового менеджменту в останні роки.

Складання бюджету прибутку тісно пов'язане з керуванням операціями компаніями. Можна відзначити такі основні способи контролю: складання чітких описів процедур і загальної політики, які становлять основу системи керування діяльністю організації; для забезпечення зворотного зв'язку найчастіше використовуються періодичні коректування поточних планів – у цьому разі бюджет прибутку відіграє роль критерію для оцінки управлінської (або організаційної) діяльності організації. У міру ускладнення організації й росту її структури ефективна координація керування стає для керівництва все більше складним завданням. Останнім часом більшість компаній вирішує це завдання шляхом децентралізації, що є комбінацією напівавтономних господарських одиниць, кожна з яких становить центр прибутку. Подібний метод керування знаходить усе більше прихильників серед великих транснаціональних корпорацій як у США, так і в інших країнах (через успішний приклад багатьох фірм США при переході до децентралізованої структури). Керівники структур, підлеглих окремим корпораціям або материнській компанії, одержують повне право планувати діяльність своїх одиниць, приймати будь-які короткострокові рішення й нести за них

становлять незалежні фірми, хоча в дійсності вони можуть ними й не бути. Головна структура корпорації зберігає за собою вироблення довгострокової політики, особливо в області капітальних вкладень, підбір керівників структурних підрозділів, оцінку їх діяльності, а також організацію, злиття й ліквідацію самих підрозділів. У великих компаніях для більш ефективного керування переважно діє принцип помірної децентралізації керування в рамках прийнятою головною компанією інтегрованої структури стратегії розвитку, тому що саме прибуток є головним критерієм процвітання організації. Звичайно, у вищого керівництва є тенденція вважати одержання прибутку головним показником успішної роботи керівників підрозділів. Але часто виявляється, що використання прибутку як міра внутрішнього контролю – справа більш суперечлива й складна, ніж установлення такого критерію для компанії загалом. У децентралізованій організації, де главам підрозділів, організованим як окремі корпорації, делеговані управлінські повноваження, з'являється необхідність у визначенні такого показника прибутку, що буде служити для оцінки роботи адміністрації цих підрозділів і контролю за прийнятими нею рішеннями. Таким показником став керований прибуток відділень – це прибуток, що залишився від отриманого розглянутим підрозділом доходу за винятком усіх змінних витрат даного підрозділу (вартість проданих товарів, торговельні й управлінські витрати) і всіх накладних витрат, що перебувають у веденні керівників цього підрозділу. Цей показник виключає всі фактори, якими керівники підрозділів не можуть управляти, і не залежить від якості роботи тих чи інших підрозділів, з якими взаємодіє розглянутий підрозділ. Особливістю планування великого бізнесу є також необхідність обліку зростання активів (майна) як компанії загалом, так і майна підрозділів і дотримання при цьому прав усіх власників. Таким чином, у рамках цього завдання великі компанії здійснюють зведене планування, планують стратегічні й тактичні цілі компанії й підрозділів, а також їх потенціал (ріст можливостей), обсяги й процеси (операційні, виробничі, інвестиційні й інноваційні).

Великі компанії більшою мірою піддані внутрішньофірмовим економічним коливанням, тому система планування повинна враховувати не тільки конкретні цикли, але й взаємозв'язок між ними та їх вплив на плановані результати. При недостатньому рівні аналітичної роботи – обліку тенденцій, що намітилися, впливу внутрішніх і зовнішніх факторів – для прийняття планових рішень у великих компаніях існує можливість більших матеріальних втрат, що приводить до необхідності контролінгу як формованих, так і реалізованих планових рішень [1]. Контролінг впливає на планування як на центральний інструмент керування корпорацією, особливо на ефективну координацію окремих підпроцесів і чітку орієнтацію планування на досягнення прибутку як основний цільовий показник успішної діяльності структури. Тому ефективна система контролінгу своїм центральним елементом переважно має систему планування прибутку або бюджетування, погоджену з добре продуманим процесом планування окремих акцій, наприклад інвестиційних або інноваційних заходів. Поняття "бюджет" можна визначити як план, сформульований у вартісних величинах, що з певним ступенем обов'язковості виконання задається структурній одиниці з повноваженнями приймати рішення на певний часовий період (здебільшого строком до 1 року), а бюджетування – як управлінську технологію [2]. Бюджетування означає спрямованість усієї діяльності організації на меті, що має вартісне вираження, на протизагу цьому при плануванні окремих акцій на перший план висувуються майнові цілі. На практиці ж межі між плануванням акцій і бюджетуванням дуже розмиті, тому що обґрунтоване планування вартісних цільових величин можливе тільки при одночасному плануванні відповідних необхідних заходів.

Література: 1. Концепция контроллинга : управленческий учет. Система отчетности. Финансирование / Horvath & Partners ; пер. с нем. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. 2. Хруцкий В. Е. Внутрифирмовое финансирование : настольная книга по постановке финансового планирования / Хруцкий В. Е., Сизова Т. В., Гамаюнов В. В. – М. : Финансы и статистика, 2002. 3. Коммерческое финансирование: планирование прибыли и контроль ее получения / Велш Г. и др. – СПб. : Микро, 1999. 4. Бачурин А. Підвищення ролі економічних методів керування / Бачурин А. // Економіст. – 2002. – № 4. – С. 28–31.